

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 16_49-1935)

Originalt emne

Socialvæsen

Socialvæsen/Hjælp uden Fattighjælps Virkning

Socialvæsen/Kommunehjælp

Uddrag fra byrådsmødet den 19. marts 1936 - side 13

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 16_49-1935)

Indstilling fra Socialudvalget om, at Kommunehjælp ydet under Arbejdskonflikten paa Grund af særlig Trang i Henhold til § 307, Stk. 4, ikke skal have Fattighjælps Virkning.

Mindretallet tager Forbehold for en Del Personers Vedkommende.

J. C. Sørensen henviste til § 307, hvori der stod, at Kommunalbestyrelsen undtagelsesvis kan bestemme, at Hjælpen ikke skal have Fattighjælps Virkning, naar den er ydet i Anledning af særlig store Forsørgerbyrder, langvarig Sygdom eller andre den paagældende utilregnelige Aarsager. Naar man saa paa den foreliggende Fortegnelse, kunde det ikke erkendes, at alle de paagældende opfyldte Lovens Krav, og for manges Vedkommende var det positivt i Strid med § 307. Der fandtes f. Eks. paa Listen en Mand, der havde haft Arbejde hele sidste Aar og havde tjent normal Arbejdsløn; han havde ingen Børn i sit Ægteskab, men derimod et Barn udenfor Ægteskabet at betale til, og ham havde man bevilget Huslejhjælp. Der var ikke nogen som helst Begrundelse herfor, for han kunde ikke siges at have særlig stor Forsørgerbyrde. Noget lignende gjaldt for mange andre Personer paa Listen. En anden Mand havde sidste Aar tjent 2570 Kr.; han havde ingen Børn, men havde faaet en Huslejhjælp paa 37,50 foruden sin Understøttelse. Saadanne Tilfælde var direkte i Strid med Lovens § 307, og Mindretallet kunde ikke stemme derfor.

Chr. Nielsen pointerede, at der ogsaa i § 307 stod "andre den trængende utilregnelige Aarsager", og saadan var til Stede for manges Vedkommende. Taleren vilde ikke hæfte sig særlig ved det af Landsretssagføreren nævnte Tilfælde; det var maaske et Bevis paa, at der kan slippe en eller anden igennem, som ikke burde tages med, og Udvalget havde ikke haft Lejlighed til at kontrollere disse Folk, før de havde faaet Hjælpen. Men for de andres Tilfælde var der Grunde til Stede, og Taleren vilde anbefale, at man ikke fratager dem deres Valgret. Det var Folk, som havde været arbejdsløse længe før Lockouten, og de kunde ikke betale deres Husleje uden Hjælp; tilmed havde flere af dem søgt om Hjælp, længe før Lockouten traadte i Kraft. De var fra at være arbejdsløse blevet lockoutede, og dermed var der indtraadt nye Regler for deres Understøttelse; disse Regler kom ikke straks, men der var en Overgangstid, hvor der let kunde ske en eller anden Fejl; men det var i hvert Fald Undtagelser, og man opnaaede jo intet ved at fratage dem deres Valgret.

P. Busch forstod ikke rigtig den Stilling, som Udvalgets Formand her indtog. Taleren havde gennemgaaet Skemaerne sammen med en Embedsmand og havde sat Mærke ved alle, som burde undtages, og af dem var der ikke en eneste, hvor de Grunde var til Stede, der var nævnt i Loven. Mindretallet havde været saa kulant at tage alle med, som havde 3 Børn eller derover, da de med lidt god Vilje kunde siges at have store Forsørgerbyrder; men man kunde ikke, naar man sad med Ansaret for Lovens Administration, lukke Øjnene for Lovens Bestemmelser.

I. C. Sørensen fremhævede et Eksempel, hvor en Mand havde haft en Aarsløn paa 2763 Kr. og faaet Huslejhjælp; han var blevet arbejdsløs den 7. Februar, saa det kunde ikke kaldes langvarig Arbejdsløshed. En anden blev arbejdsløs den 22. Februar og fik ogsaa Tilskud; saaledes var der en hel Række Tilfælde. Hvis der overhovedet var Mening i at gøre en Begrænsning, maatte der pilles flere ud her.

Chr. Nielsen kunde være enig med Landsretssagføreren om enkelte Tilfælde og vilde samtidig sige, at den næste Liste vilde komme til at se lidt anderledes ud. Der kunde i en Overgangstid ske enkelte Fejl, ogsaa paa Socialkontoret, uden at det behøvede at være Udvalgets eller Formandens Skyld, men Taleren vilde ikke derfor løbe fra Ansaret. Taleren vilde dog henstille, at man denne Gang enes om at tiltræde Forslaget da Pengene jo var udbetalt, og det ikke i Forvejen var sagt til Andragerne, at Hjælpen kunde have Fattighjælps Virkning.

P. Busch vilde dog hertil sige, at paa Udvalgets Møde, hvor Listen var fremlagt, havde Mindretallet taget Forbehold og sat Mærke ved dem, som man ønskede slettet, saa Socialudvalget havde haft Tid til at slette dem, hvis man havde villet.

I. C. Sørensen erklærede, at Mindretallet ikke kunde stemme for Listen, som den forelaa, saa der var ikke Grund til at vedblive at tærse Langhalm paa Sagen, og der forelaa jo ogsaa en vis Erkendelse fra Formandens Side. Taleren vilde dog protestere imod, at han det ene Øjeblik siger, at det er inhumant at berøve disse Mennesker deres Valgret, og bagefter indrømmer, at de ved en Fejltagelse er sluppet igennem.

Chr. Nielsen svarede, at de paagældende ikke var gjort opmærksom paa, at Hjælpen kunde bevirke Tab af Valgret, og hvis det skete bagefter, vilde en Mand, der havde faaet 17 Kr. i Understøttelse, med Rette finde det uretfærdigt. Det var rigtigt, at der var sat Mærker paa Listen, da den blev fremlagt, men da havde de faaet Hjælpen udbetalt, og det var da for sent at rette det.

Hans Madsen forstod godt, at der kunde indløbe en Fejl paa Socialkontoret i disse Dage. Da Lockouten traadte i Kraft, gik der ca. 14 Dage, før Arbejdsdirektoratet fik afgjort, hvilke Kasser der var lukkede eller aabne, og før man fik Meddelelse derom, var det vanskeligt at tage Standpunkt. Taleren vilde derfor henstille, at man ikke gør mere ud af Sagen, men ser nøjere paa de kommende Tilfælde.

Unmack Larsen vilde til Landsretssagførerens Paavisning af, at det skulde være i Strid med Loven, gøre opmærksom paa, at den nævnte Bestemmelse blev sat ind i Loven ved sidste Affattelse som et Kompromis; det var for at have en yderligere Ventil, at Ordene "eller andre den trængende utilregnelige Aarsager" blev indsat. Naar dette skulde fortolkes, vilde man fortolke efter den Grundindstilling, man havde overfor Spørgsmaalet. Nu skulde Socialudvalget afgøre, ikke blot om de paagældende skal have Understøttelse, som de i og for sig havde Ret til, men ogsaa om det skulde have de ejendommelige Følger som Tab af Valgret m. v., som alle sikkert vilde erkende var en Absurditet. Man havde vel næppe tænkt sig ved Lovens Fremkomst, at dens Undtagelsesbestemmelser skulde have særlig Betydning til Skade for de arbejdsløse, og det var derfor rimeligt, at Udvalget fortolkede den paa den mildest mulige Maade og lagde særlig Vægt paa Ordene "andre utilregnelige Aarsager"; naar Hovedvægten blev lagt paa dette, var der ingen særlig Grund til at hæfte sig saa stærkt ved denne Liste. Der var den Ejendommelighed her, at disse Mennesker skulde kaldes lockoutede, men de var faktisk arbejdsløse, da Lockouten traadte i Kraft, og

kunde altsaa siges at være indirekte ramt af Lockouten. De havde før Lockouten faaet Understøttelse, og deres Trang var stadig den samme som før, derfor kom det til at virke uretfærdigt, at de nu skulde ind under andre Bestemmelser. Af den Grund maatte man her give Loven en meget vid Fortolkning, og det vilde være urimeligt at forlange, at en Mand, som faar en Sæk Brænde, skal miste sin Valgret. Sagen kunde selvfølgelig sættes paa Spidsen, men Udvalget havde truffet Afgørelsen udfra de særlige Forudsætninger, der havde været Grundlag for denne Bestemmelses Tilblivelse, for at naa til det mest retfærdige Resultat, naar man tog alle Omstændigheder i Betragtning.

I. C. Sørensen hævdede, at naar en Mand havde tjent 2750 Kr. i Løbet af et Aar og blev arbejdsløs den 17. Februar, en Uge før Lockouten begyndte, vilde det være urimeligt, om denne Mand skulde stilles bedre end dem, der først blev arbejdsløse, da Lockouten kom. De Tilfælde, der var kritiseret, drejede sig alle om Folk, der havde tjent 2500-3000 Kr. i Løbet af sidste Aar, og som først blev arbejdsløse lige op til Lockouten. Taleren vilde spørge Unmack Larsen som Jurist, om han virkelig mente, at Undtagelsesbestemmelsen i § 307, som oven i Købet ikke stod i Loven, men kom ind ved Forhandling mellem de politiske Partier, kunde fortolkes saaledes af det sociale Udvalg i en Købstad, at Lovens Hovedbestemmelse derved gøres illusorisk.

Unmack Larsen svarede, at Udvalget selvfølgelig vilde lægge Forholdene til Rette, saaledes at den daglige Administration blev besørget af Embedsmændene, og det vilde ogsaa blive ordnet saaledes her, at de, der senere kommer, fuldtud opfylder Lovens Betingelser og altsaa falder ind under Undtagelsesbestemmelserne, saa Valgretten ikke kan fratages dem. Men der var i første Omgang sluppet en eller anden igennem, som man maaske ved en nøjere Sigten vilde have holdt ude. Naar man nu saa paa, at det ikke var egentlig lockoutede Folk, der var Tale om her, men Folk, som blev overført fra de lukkede Kasser, maatte man være berettiget til at fortolke Lovens Undtagelsesbestemmelse paa den bedst mulige Maade for dem, og hvis der var Tvivl til Stede, maatte det afgøres til Gunst for den Understøttede. Andet var der ikke sket med Hensyn til den foreliggende Liste. Det var meningsløst at lade de paagældende lide under dette Forhold, fordi der maaske havde foreligget nogle Misforstaaelser ved Lockoutens Begyndelse.

Spørgsmaalet om, hvem der skulde betragtes som lockoutede, var meget indviklet; det var først efterhaanden afgjort af Arbejdsdirektoratet gennem lange Cirkulærer, og man havde maattet samarbejde med Arbejdsanvisningskontoret for at faa Spørgsmaalet klaret; men i en saadan Overgangstid var man berettiget til at fortolke Undtagelsesbestemmelsen til

bedst mulig Fordel for den Understøttede.

J. C. Sørensen kunde ikke se rettere, end at Unmack Larsens Synspunkt var forkert, og det kunde egentlig være interessant at forelægge et saadant Tilfælde for Ministeriet for at faa det prøvet i Praksis. Der stod udtrykkelig i Loven, at for saa vidt der skal ydes Hjælp til en Person, der er indblandet i en kollektiv Arbejdsstrid, saa medfører Hjælpen Fattighjælps Virkning; men det var dog givet, at en Mand, som faar Lockoutunderstøttelse, er indblandet i en kollektiv Arbejdsstrid. Spørgsmaalet var af saa principiel Betydning, at det vilde være interessant at faa det besvaret paa højere og visere Sted. Det var uforstaaeligt, at Hr. Unmack Larsen som Jurist kunde holde paa den af ham nævnte Fortolkning; det var at gøre Bestemmelsen til en stor Gramsepose, hvor alt kan smides hen uden Begrænsning, saaledes at naar Folk ikke opfyldte de to første Betingelser, kunde de altid komme ind under "utilregnelige Aarsager."

Hans Madsen kunde til Dels give Landsretssagføren Ret, hvis Spørgsmaalet var saa enkelt, som han stillede det op, men det var langt fra Tilfældet. Det havde taget Arbejdsdirektoratet 14 Dage at gøre op, hvilke Fag der faldt ind under Arbejdsstriden, og i hvor stor Udstrækning, for det kunde godt være Dele af et Fag. Endelig kunde et Fags Arbejdsløshedskasse godt være aaben, fordi Faget var indblandet i Konflikten. Alle disse Ting gjorde det meget vanskeligt for Socialudvalget at overskue Situationen i de første Dage efter Lockoutens Ikrafttræden.

Chr. Nielsen oplyste, at alle de Folk, som fik Hjælp efter § 307, var at betragte enten direkte eller indirekte som Deltagere i en Arbejdskonflikt. Fordi en Mand ikke opfyldte de to første Betingelser i Paragrafen, kunde han dog godt opfylde den tredje, hvor der nævnes ham utilregnelige Aarsager, og det var tilstrækkeligt for at yde ham Hjælp uden Tab af Valgret. Her maatte tages i Betragtning, hvor længe han havde været arbejdsløs, og om han derefter var i Stand til at betale sin Husleje. Som nævnt kunde der være smuttet en eller anden igennem, som ikke burde have været med, men Byraadet maatte ogsaa betænke, hvor vanskeligt det kunde være at faa disse Folk skillet ud; de første Dage anede man intet om, hvorvidt de var lockoutede eller ikke, og man havde i flere Tilfælde faaet Penge tilbage fra Kasserne, efter at Kontoret havde betalt Ugepenge til dem. Der var ikke sket noget Misbrug med Kommunens Penge, og man maatte stadig holde paa, at der kan være dem utilregnelige Aarsager at tage i Betragtning. Taleren kunde dog indrømme, at den Mand, som blev arbejdsløs den 7. Februar, ikke burde have haft Huslejhjælp.

J. C. Sørensen var efter Chr. Nielsens Tale blevet klar over, at alle de, som fandtes paa Listen, var lockoutede, og saa kunde Taleren ikke se rettere, end at det for manges Vedkommende var i Strid med § 307. Man kunde vist godt slutte Diskussionen, for Mindretallet kunde ikke stemme for Forslaget.

Unmack Larsen forstod meget godt Mindretallets Synspunkter; men der var ikke Tale om at gøre nogen Bestemmelse illusorisk, og man burde ikke overfor den foreliggende Liste rejse det principielle Spørgsmaal, fordi Listen var tilvejebragt i en Overgangstid til noget, som aldrig før havde været prøvet. Selvfølgelig kunde man med Styrke hævde Landsretssagfører Sørensens Synspunkt; men man kunde med lige saa stor Styrke sige, at Bestemmelsen maa bruges med megen Varsomhed, hvis man skal være ledet af ubetinget Retfærdighedshensyn. Det var en meget vid Bestemmelse, som Hr. Sørensen jo ogsaa indrømmede ved at kalde den en Gramsepose, men saa maatte man ogsaa have Lov til at bruge den og fortolke den til mest mulig Fordel for de Understøttede. Man burde egentlig kunne enes om at tiltræde Listen, naar man ellers indenfor Udvalget har været enige om denne omdisputerede Understøttelse.

P. Busch vilde rette en Misforstaaelse, naar det blev sagt, at Mindretallet ikke vilde tage Hensyn til de saakaldte utilregnelige Aarsager. Der var vist paa Listen 68 Personer, og deraf havde Mindretallet taget Forbehold overfor de 29; alle de Steder, hvor der var Mulighed for at fortolke det saaledes, at der kunde være Tale om utilregnelige Aarsager, havde man ladet dem slippe igennem, men for de 29 var der ikke nogen som helst Begrundelse; det var stik imod Lovens Ord.

Borgmesteren haabede, at man nu havde faaet en grundig Belæring om Loven baade fra Jurister og andre kompetente Folk. Naar der kom en Konflikt, maatte man være meget forsigtig; Kommunen maatte være absolut neutral, og Udvalget maatte kunne forsvare de Tilfælde, hvor man ydede Hjælp i Henhold til utilregnelige Aarsager. Det var naturligt, at der i en Overgangstid var store Vanskeligheder og kunde ske enkelte Fejl, som ogsaa var indrømmet. Men nu var Pengene jo udbetalt, og Taleren vilde saa foreslaa, at man bliver enige om at tiltræde Forslaget med en Henstilling til Udvalget om at være varsomt i saadanne Tilfælde.

J. C. Sørensen erklærede, at den konservative Gruppe ikke kunde gaa med dertil, men maatte forlange Afstemning.

Flertallets Indstilling vedtoges med 12 Stemmer mod 7.

